

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 17 (753)

2016 m. birželio 18 d.
Kaina 0,65 euro cento
Išėina šeštadieniais

BIRŠTONUI 170 – „BIRŠTONUOKIMĖS!“

Birželio 10–12 d. birštoniečiai ir svečiai šventė kurorto 170 metų jubiliejų **4–5 p.**

Birželio 10 d. Seimo Europos reikalų komiteto narė Birutė Vėsaitė ir Seimo narys, Europos Tarybos Parlamentinės asamblėjos narys Artūras Skardžius Birštono savivaldybės meri Nijolei Dirginčienei (centre) įteikė svarbų tarptautinį apdovanojimą – Europos Tarybos garbės vėliavą

Romo Gurklio nuotr.

Lietuva nuo A iki Z

Lietuvos vidurys Kėdainiai – turtingos istorijos ir pramonės žemė _____ 6–7 p.

Panevėžio meras Rytis Mykolas Račkauskas: „Nepriklausymas partijai kuria kitokią atsakomybę“ _____ 9 p.

Birželio 14-ąją Lietuva minėjo pirmųjų tremčių 75-metį _____ 21 p.

Miestai šventė gimtadienius _____ 24 p.

BIRŠTONUI 170 – „BIRŠTONUOKIMĖS!“

Birželio 10–12 d. birštoniečiai ir svečiai šventė kurorto 170 metų jubiliejų. Šventės „Birštonuokimės!“ akcentai – įteikta Europos Tarybos garbės vėliava, Nemuno krantinei suteiktas mero Antano Serafino Zenkevičiaus vardas, skulptūros Juozui Tumui-Vaižgantui pristatymas.

Nemuno krantinei suteiktas pirmojo ir ilgamečio Birštono mero Antano Serafino Zenkevičiaus vardas. Informacinį standą atidengė Ministras Pirmininkas A. Butkevičius, Birštono merė N. Dirginčienė ir A. S. Zenkevičiaus žmona

Birštoniečius sveikino Seimo Audito komiteto pirmininkas Vytautas Kamblevičius, Alytaus rajono ir miesto vadovai, Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, krašto apsaugos ministras Juozas Oleka, kiti garbūs svečiai

Birželio 10 d. Seimo Europos reikalų komiteto narė Birutė Vėsaitė ir Seimo narys, Europos Tarybos Parlamentinės asamblėjos narys Artūras Skardžius Birštono kurortui įteikė svarbų tarptautinį apdovanojimą – Europos Tarybos garbės vėliavą. Šis apdovanojimas suteikiamas už aktyvią veiklą plečiant tarptautinius ryšius, Europos idėjų propagavimą ir šviečiamąją veiklą ugdymo įstaigose.

„Šiandien Birštonui – ypatinga diena, o man tenka didelė garbė ir malonumas būti kartu su jumis ir pasidžiaugti jūsų miestui įteikiamu apdovanojimu – Europos Tarybos garbės vėliava. Garbės vėliava yra vienas iš Europos prizo, įsteigto 1955 metais, apdovanojimų. Europos prizas yra aukščiausias savivaldybių įvertinimas už Europos idėjų skleidimą. Visų Europos Tarybos 47 valstybių narių ir daugiau kaip 800 milijonų gyventojų vardu noriu perduoti jums nuoširdžiausius ir šilčiausius sveikinimus. Europos Taryba (nepainiokime su Europos Sąjunga) įsteigta 1949 metais ir yra seniausia Europos institucija. Ji vienija 47 valstybes nares ir yra didžiausias Europos bendradarbiavimo forumas. Tai vienintelė organizacija, apimanti beveik visą Europos žemyną. Vienintelė organizacija, kuri atidžiai stebi, kaip valstybės narės laikosi savo įsipareigojimų žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės srityse. Būdamas Parlamentinės asamblėjos Europos prizo pakomitečio narys, norėčiau paraginti jus toliau stengtis ir siekti dar aukštesnio įvertinimo – Garbės ženklo. Tebūna Garbės vėliava pelnytas atlygis už jūsų pastangas ir paskata tęsti kilnius darbus Birštono ir visos Europos labui“, – sakė Artūras Skardžius, įteikdamas Birštono meri Nijolei Dirginčienei garbingą apdovanojimą.

Birštono gimtadienio proga Nemuno krantinei suteiktas pirmojo ir ilgamečio Birštono mero Antano Serafino Zenkevičiaus vardas. Taip įprasminti jo kurortui ir visai krašto bendruomenei nuveikti reikšmingi darbai. A. S. Zenkevičius miestui vadovavo daugiau kaip keturis dešimtmečius – nuo 1966 iki 2008 m. Šio žmogaus vardo suteikimo krantinei iškilnėse dalyvavo ir premjeras Algirdas Butkevičius. Birštono merė Nijolė Dirginčienė tvirtino, kad vadovaujant A. S. Zenkevičiui Birštonas neatpažįstamai pasikeitė. Iš kaimą primenančios vietovės su neapšviestomis gatvėmis ir menkais patogumais jis tapo šiuolaikišku ir patraukliu kurortu. „Pirmojo miesto vadovo dėka buvo pastatyti gyvenamųjų namų kvartalai, naujos sanatorijos, viešbučiai, Kultūros centras, įrengti du muziejai, biblioteka. Jis pirmasis pasiūlė Birštono, kaip karališkojo kurorto, idėją, domėjosi didinga Birštono apylinkių istorija, daug dėmesio skyrė gydomosios bazės vystymui, kurortinių išteklių tyrimams. Jo iniciatyva 2007 m. įkurta Lietuvos kurortų asociacija, kuri šiuo metu vienija Birštono, Druskininkų, Neringos ir Palangos kurortus bei Anykščių, Ignalinos, Trakų ir Zarasų kurortines vietas. Mes ne tik tęsiame pradėtus buvusio vadovo darbus ir

Daugiafunkcio sporto centro statybos pradžia. „Prie išskirtinių projektų priskirčiau šio centro statybą, kurių tikimės užbaigti greičiau nei per ketverius metus. Birštone sukurta visa reikalinga infrastruktūra, tačiau žiemos sezonui labai trūksta uždarytų sporto salių. Pastačius naują sporto kompleksą atsiras krepšinio, futbolo, tinklinio, lauko teniso ir kitos aikštės“, – sakė merė N. Dirginčienė (kairėje)

Kurortas per 2015 metus tapo patrauklesnis gyventi ir plėtoti verslą. Plečiasi „Eglės“ sanatorija

Prie bažnyčios pastatyta skulptūra Juozui Tumui-Vaižgantui. Vaižgantas laikomas mineralinių vandenų „Vytautas“ ir „Birutė“, „krikštatiėviu“

Romo Gurklio reportažas

puoselėjame jo įgyvendintas idėjas, bet ir imamės naujų iššūkių. Kurorte auga ir naujų sveikatinimo, grožio bei poilsio paslaugas teikiančių įstaigų skaičius, įgyvendinami ambicingi projektai, miesto veidas kasmet keičiasi, atsižvelgiama į gyventojų ir turistų poreikius. Sveikatinimas, sveikatingumas, sportas, laisvalaikis, poilsis – tai mūsų tikslai ir prioritetai“, – sakė merė.

Pastaraisiais metais Birštone turistų skaičius padidėjo 40 proc. Didžiausią Birštono svečių dalį sudaro lietuviai – vidutiniškai apie 80 proc. Birštone ilsėjosi svečiai iš 36 pasaulio šalių.

Valstybinis turizmo departamentas Birštono kurortą paskelbė ir apdovanojo kaip sėkmingiausią 2015 m. turizmo traukos vietovę.

Šventės metu kurorto teritorija buvo suskirstyta į specialias erdves, pritaikytas šeimoms, jaunimui ir vyresnio amžiaus žmonėms. Visą savaitgalį vyko Pasaulinės sveikatingumo dienos renginiai, daug dėmesio buvo skiriama kurorte puoselėjamai Kneipo filosofijai.

Kurorto svečiai buvo kviečiami į orientacinį žaidimą „Pažink Birštoną“ ir kitus renginius, o paskutinįją šventės dieną visi buvo pakviesti į tradiciją tapusius merės šventinius pusrūčius su bendruomene.

Sekmadienį po Šv. Antano Paduviečio atleidų Birštono bažnyčioje įvyko oficialus skulptoriaus Gedimino Piekuro skulptūros, įprasminančios Juozo Tumo-Vaižganto nuopelnus šiam kurortui, pristatymas. Savivaldybės ir „Lietuvai pagražinti“ draugijos pastangomis skulptūra įkurdinta skvere tarp šventovės ir Sakralinio muziejaus. Kaip tik šiam garsiam rašytojui, kunigui, publicistui ir priklauso naujadaras „Birštonuokimės“. Šis neįprastas veiksmažodis, kurio nerasite lietuvių kalbos žodyne, išgaviruotas ant skulptūros. Dvasininką pelnytai galima pavadinti Birštono kurorto metraštininku, jis ne kartą gyrė miesto privalumus ir į dienos šviesą kėlė trūkumus. Gyvendamas Kaune Vaižgantas mėgo čia lankyti, gėrėjosi Nemunu ir jo pakrantėmis, džiaugėsi kurorto teikiamomis sveikatinimo paslaugomis, aprašė net mineralinių vandenų cheminę sudėtį. Vaižgantas laikomas mineralinių vandenų „Vytautas“ ir „Birutė“, „krikštatiėviu“.

TAI ĮDOMU

- XIX a. pradžioje istorijos tyrinėtojas Teodoras Narbutas Karaliaučiaus archyvuose rado apie dvidešimt 1384–1402 m. kryžiuočių žvalgų į Lietuvą aprašymų, kuriuose „sodyba ties sūriu vandeniu“ vadinama Birsten, Birstan; aprašyta ir gerai įtvirtinta medinė pilis ant status Nemuno skardžio.
- Birštono kurorto kūrimosi pradžia siejama su 1846 m., kai Stakliškių kurorto gydytojas Benediktas Bilinskis, susidomėjęs Birštono šaltiniais, atsiuntė čia ligonę, kuriai nepadėjo Stakliškių gydymieji šaltiniai. Birštone ligonė pasveiko. Po ilgų tyrinėjimų ir biurokratinių procedūrų 1854 m. pabaigoje Rusijos vidaus reikalų ministras pasirašė leidimą steigti Birštono kurortą. XIX a. šeštame dešimtmetyje Birštonas, kaip balneologinis kurortas, buvo jau gerai žinomas visoje Rusijos imperijoje.
- Reikšmingiausiu įvykiu kurortologijos istorijoje tapo gydymo purvu Birštone pradžia. Purvo gydyklos, papuoštos Raudonojo Kryžiaus emblema, pastatytos 1927 m. Šis pastatas išliko iki šių dienų ir tapo svarbiausiu Birštono statiniu.
- Raudonojo kryžiaus valdybos pastangomis buvo sutvarkytas parkas, įrengtas fontanas, ant Vytauto kalno įrengti rezervuarai gėlam ir mineraliniam vandeniui. Į visus kurorto viešbučius įvestas vandentiekis, kanalizacija ir elektra. Organizuotas reguliarus susisiekimas autobusais su Kaunu ir Alytumi. Suformuojama centrinė miestelio aikštė, kurioje 1939 m. atidengtas paminklas Jonui Basanavičiui. Patriarcho atminimas įamžintas iš kurortinės rinkliavos lėšų.
- Per Antrąjį pasaulinį karą Birštonas išvengė didesnių negandų – nukentėjo tik Kurhauzas, kur gaisro liepsnose žuvo garsaus dailininko Kazio Šimonio tapyti pano. Kurortas pradėjo veikti iš karto po karo. 1945 m. Baltojoje vieloje gydėsi iš Štuthofio koncentracijos stovyklos grįžęs rašytojas Balys Sruoga. Kaip tik čia jis parašė memuarus „Dievų miškas“. Šeštajame dešimtmetyje prasideda naujų sanatorijų statyba – lankytojams duris atveria sanatorijos „Tulpė“, „Spalis“ ir „Versmė“.
- Birštono savivaldybėje gyvena per 5 300 gyventojų. Didesnė dalis gyventojų, t. y. 3 200, gyvena mieste, o likusieji – 46-iose Birštono seniūnijose kaimuose.

LIETUVOS VIDURYS KĖDAINIAI – TURTINGOS ISTORIJOS IR PRAMONĖS ŽEMĖ

Kėdainiai – vienas Vidurio Lietuvos miestų, išsiskiriančių jaukiu XVI–XVII a. susiformavusiu senamiesčiu su viena iš trijų Lietuvoje išlikusių rotušių.

Kėdainiai – jaukus ir stilingas, o kartu ir labai europietiškas miestas, sklindinas Radvilų dvasios. Tėvo Stanislovo puoselėta Paberžė su savo unikaliomis liturginių drabužių, reikmenų ir žibintų kolekcijomis, Nobelio premijos laureato Česlovo Milošo gimtieji Šeteniai su prieš 17 metų įkurtu kultūros centru ir rašytojui skirta ekspozicija yra neatsiejama Kėdainių krašto dalis.

Tai ir jaunimo miestas, jau kelinti metai sublizgantis nauja jaunų žmonių iniciatyva surengti džiaz festivalį.

Kėdainiai – Kėdainių rajono savivaldybės ir seniūnijos centras. Be miesto seniūnijos, yra dar dešimt kaimiškujų seniūnijų. Rajone gyvena apie 50 tūkst. gyventojų. Miestą kerta geležinkelis, šalia miesto eina tarptautinė „Via Baltica“ magistralė.

Kėdainių rajone, Ruoščių kaime, yra oficialiai nustatytas ir pažymėtas Lietuvos geografinis vidurys. Jį žymi didelis laukų akmuo su prigludusiais dar dviem akmenimis, simbolizuojančiais Žemaitiją ir Aukštaitiją.

Patogi Kėdainių rajono geografinė padėtis, Vakarų Europą ir Rusiją jungiantys keliai dar XIX a. pabaigoje sudarė prielaidas sparčiai pramonės plėtrai. Svarbiu pramonės centru Kėdainiai tapo XX a. 6–7 dešimtmečiais. Mieste buvo pastatytas chemijos kombinatas, biochemijos, metalo konstrukcijų gamyklos, cukraus fabrikas.

Mintimis apie pasiekimus ir planus dalijasi Kėdainių rajono savivaldybės vadovai.

**Meras
SAULIUS GRINKEVIČIUS**

2015-ieji buvo įdomūs, nes po 24 metų vadovavimo UAB „Daumantai LT“ tapau meru. ES struktūrinių fondų paramos Lietuvai 2007–2013 metų laikotarpis – jau pasibaigęs, o naujasis, 2014–2020 metų – realiai dar neprasidėjęs, tad praėjusieji buvo daugiau būsimų darbų ir investicijų planavimo metai.

Labiausiai mane džiugina tie praėjusių metų sprendimai, dėl kurių susitikimuose su kėdainiečiais sulaukta daugiausia žmonių palaikymo ir padėkų: išsaugotos kaimų bibliotekėlės, pailgintas miesto ir kaimų gatvių apšvietimo laikas, įsteigus sporto organizatorių etatus po pamokų atvertos mokyklų sporto salės, Kėdainių arenoje krepšinio kovas nemokamai stebėję kaimų mokinukai.

Kai Kėdainių arenoje uždraudėme prekybą alkoholiniais gėrimais krepšinio klubo „Nevėžis“ varžybų LKL metu, buvo nepatenkintų. Tačiau turėjome stiprų argumentą – Kėdainių rajono savivaldybės lėšomis stebėti varžybų nemokamai vežame kaimų vaikus. Paradoksas: turime puikią areną, o didžioji dalis kaimo moksleivių joje nebuvo lankęsi. Dabar arenoje žaidžiantį „Nevėžį“ jau yra matę per 5 tūkst. kaimo vaikų. Alkoholiu prekiauti neleidžiame ir kituose savivaldybės renginiuose, šventėse, į kurias ateina šeimos su vaikais. Džiugina ir tai, kad įsteigę sporto metodininkų pareigybes po pamokų atvėrėme kaimo mokyklų sporto sales: vaikai vakarais užimti, jie sportuoja, ir tai gerai. Dar viena prigijusi naujovė – susitikimai ir diskusijos su Kėdainių bendruomenėmis, aktyviais žmonėmis, įsiklausome į jų pareikštą nuomonę jiems svarbiais klausimais.

Stengiamės kalbėtis ir būti atviri su žmonėmis, kad ir miestiečiai, ir kaimų gyventojai jaustų, jog mes norime žinoti jų nuomonę, į ją įsiklausome ir kad žmonės labiau pasijustų esantys šeiminkai, o ne valdžios sprendimų įkaitai.

Kai 30 proc. pailginome gatvių apšvietimo laiką mieste ir aplinkinėse gyvenvietėse, išsyk pajutome, kad pasielgėme teisingai – žmonės pradėjo dėkoti. Taip pat ir dėl

bibliotekų. Ne paslaptis, kad optimizavimas pas mus dažniausiai reiškia įstaigų uždarymą. Subūre me darbo grupę – ir nutarėme ne tik neuždaryti esamų šešių bibliotekų, bet šiemet vietoje uždarytųjų dvi atidarėme. Gera žinia – per praėjusius metus sumažinome savivaldybės skolą nuo beveik 5 mln. eurų iki 3,3 mln. eurų. Pagal skolinimosi procentą mūsų rajono rodikliai – vieni mažiausių tarp savivaldybių, surinkome viršplaninių lėšų. Taigi lemia ne vien pinigai, o pirmiausia – požiūris į žmogų.

**Mero pavaduotoja
OLGA URBONIENĖ**

Nuo 2015 metų gegužės mero pavaduotoja dirbu visuomeniniais pagrindais.

Mano kuruojamos sritys – finansai ir biudžetas, socialinė politika, aplinkosauga.

Mūsų planuose – saugios, sveikos aplinkos Kėdainių krašto žmonėms kūrimas. Jau pernai racionaliai persikirsčius savivaldybės biudžeto lėšas, tiek miesto, tiek kaimiškosiose seniūnijose pailgintas gatvių apšvietimo laikas, savivaldybės tarybai pritarus uždrausta prekiauti alkoholiniais gėrimais savivaldybės organizuojamuose renginiuose, uždrausta viešosiose vietose prašyti išmaldos ir aktyviai, agresyviai rinkti aukas. Planuose – ir Kėdainių miesto viešųjų erdvių, maudyklų, upių prieigų kompleksiškas sutvarkymas ir pritaikymas bendruomenei ir verslui, Didžiosios Rinkos aikštės modernizavimas, Senamiestyje esančių objektų kompleksinis sutvarkymas, dviračių takų infrastruktūros plėtra, pėsčiųjų tako per Smilgos upę ir miesto parke esančios estrados rekonstrukcija ir kt.

Siekiant užtikrinti mūsų gyventojų gyvenimo kokybę savivaldybėje buvo sudaryta darbo grupė dėl ūkinėje veikloje skleidžiamų kvapų koncentracijos mažinimo Kėdainių mieste ir rajone. Tad jau metus kryptingai vykdoma blogų kvapų prevencija ir ieškoma būdų, kaip nuo jų apsaugoti gyventojus. Kadangi ši opi problema ir toliau išlieka viena aktualiausių, turime ją spręsti kaip įmanoma veiksmingiau.

Taip pat buvo inicijuota darbo grupė, parengusi naują tvarką darbui su socialinės rizikos šeimomis.

Šiemet iš rajono savivaldybės biudžeto skirta lėšų socialinių darbuotojų atlyginimui už viršvalandžius ir darbą švenčių dienomis, tiesioginei telefono linijai įvesti.

**Administracijos direktorius
OVIDIJUS KAČIULIS**

2015 metai – iššūkių ir galimybių metai tiek administracijai, tiek man asmeniškai. Administracija savo veiklą planavo ir įgyvendino pagal

eurais patvirtintą biudžetą. Po pirmą kartą surengtų tiesioginių mero rinkimų nuo gegužės mėnesio buvau paskirtas administracijos vadovu. Džiugu, kad pavyko rasti bendrą kalbą, kartu konstruktyviai dirbti, bendradarbiauti su pavaduotojais, skyrių vedėjais, specialistais, seniūnais, meru ir jo komanda.

2015 metais administracijos veikla vykdyta vadovaujantis strateginiu veiklos planu. Pernai parengėme strateginio planavimo savivaldybėje organizavimo tvarkos aprašą, kuriame pateikiama ne tik strateginio planavimo sistema, rengimo, svarstymo procesai, bet ir daug dėmesio skirta bendruomenės įtraukimui į strateginio planavimo procesą.

Kėdainiai buvo veiksmingai ir palyginti pigiai valdomi – turėjo mažiausią administracijos darbuotojų skaičių, tenkantį tūkstančiui gyventojų – 3,1 palyginti su 7,9 mažųjų savivaldybių vidurkiu. Kėdainių rajone investuotojams sudarytos sąlygos vertinamos labai gerai. Savivaldybėje yra investuotojams paruoštų sklypų, bendradarbiaujama su privačiu sektoriumi per viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę, pritraukiama ne tik vietinių, bet ir užsienio investicijų.

Statistikos departamento duomenimis, tiesioginės užsienio investicijos vienam savivaldybės gyventojui 2014 m. sudarė 5,4 tūkst. eurų ir yra dvigubai didesnės nei tenka vienam gyventojui Kauno apskrityje ir daugiau kaip 22 proc. didesnės už šalies vidurkį.

Metai savivaldybei buvo sėkmingi, nes visų mokesčių rūšių surinkimo planai buvo viršyti – tiek gyventojų pajamų, tiek turto, tiek žemės mokesčiai. Įsiskolinimai bankams pernai sumažėjo apie 1,6 mln. eurų.

2015 metais parengtas svarbus Kėdainių miesto tikslinės teritorijos vystymo 2014–2020 metų planavimo dokumentas, kuriame suplanuotos įgyvendinti priemonės Kėdainių miesto tikslinėje teritorijoje, skiriant lėšas miesto urbanistinei plėtrai, t. y. gyvenamųjų vietovių plėtrai, apimančiai įvairias konkrečioje vietovėje daromas investicijas, kurių tikslas – paskatinti konkrečios vietovės regeneraciją ir augimą. Kėdainių miesto tikslinėje teritorijoje viešosios infrastruktūros kompleksiskam atnaujinimui suplanuota įgyvendinti 13 projektų, kurių vertė siekia 15 mln. eurų. Taip pat suplanuotos 2014–2020 metų ES finansavimo priemonės regioninio planavimo lygiu. Iš viso regioninio planavimo lygiu (neįskaitant projektų Kėdainių miesto tikslinėje teritorijoje) numatoma įgyvendinti 26 projektus, kurių vertė siekia 20 mln. eurų. Šiuo metu rengiami investiciniai projektai, teikiami projektiniai pasiūlymai, paraiškos.

**Administracijos direktoriaus pavaduotojas
VIAČESLAVAS ČERENKOVAS**

Administracijos direktoriaus pavaduotoju pradėjau dirbti nuo 2015 metų birželio.

Viena iš mano kuruojamų sričių – rajono, miesto architektūra ir urbanistika. Turime paveldėję neeilinį senamiestį su savo istorine ir architektūrine verte, todėl mano tikslas yra ne vien išsaugoti esamą jo architektūrą, jos aplinką, bet ir tamsioju paros metu apšviesti pastatų fasadus, kitus objektus, tokiu būdu jiems suteikiant naują išvaizdą, nuotaiką, spalvinę išraišką, šviesotamsos tonų bei šešėlių žaismą. Su šiuolaikinėmis technologijomis ir apšvietimo technika yra galimybių apšviesti objektus su mažom energijos sąnaudom ir nedideliu biudžetu. Manau, kad mums tai sėkmingai pavyko padaryti per Kalėdų eglės įžiebimo šventę. Kitas mūsų tikslas – stacionariai apšviesti objektus. Jau dabar suprojektuotas Kėdainių evangelikų liuteronų bažnyčios apšvietimas, projektuojamas miesto Rotušės, Evangelikų reformatų, Šv. Jurgio bažnyčių fasadų ir miesto aikščių apšvietimas. Tollesniuose planuose – viaduko ir Vaivorykštės tiltų pateikimas šviesoje.

**Administracijos direktoriaus
pavaduotojas ANTANAS PAVOLIS**

Administracijos direktoriaus pavaduotoju pradėjau dirbti nuo 2015 metų birželio.

Ryškiausias įvykis vaiko teisių apsaugos ir socialinės paramos srityje – rezonansinė Saviečių tragedija. Buvau darbo grupės vadovu peržiūrėti ir pakeisti socialinio darbo su socialinės rizikos šeimomis tvarkos aprašą. Pateikėme siūlymus Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai dėl vaikų paėmimo iš šeimos tvarkos nustatymo, dėl glaudesnio tarpinstitucinio bendradarbiavimo.

Daug dėmesio skiriame socialinio būsto priežiūrai, jo remontui, atnaujinimui parduodant neremontuotinus ir perkant naujus.

Siekiamo tobulinti savivaldybės įmonių efektyvų darbą.

Daug dėmesio skiriame rajono bendruomenių pilietiškumui skatinti ir tarpusavio bendravimui ugdyti.

LIETUVA ĮSTOJO Į EUROPOS ŠV. JOKŪBO KELIŲ TINKLĄ

AUDRIUS RUDYS

Panevėžio miesto meras Rytis Račkauskas, atstovaudamas Lietuvos Šv. Jokūbo kelio savivaldybių asociacijai, kartu su Lietuvos Šv. Jokūbo kelio draugų asociacijos nariais (**nuotr.**) dalyvavo Portugalijoje vykusioje Europos Šv. Jokūbo kelio federacijos generalinėje asamblėjoje.

Lietuvos Šv. Jokūbo kelio savivaldybių asociaciją gegužės 31 d. įsteigė Kauno ir Panevėžio miestų, Alytaus, Kaišiadorių, Kalvarijos, Kretingos, Lazdijų, Marijampolės ir Varėnos rajonų savivaldybės. Asociacijos prezidentu ketverių metų kadencijai tapo Panevėžio miesto meras R. Račkauskas, valdybos pirmininku išrinktas Alytaus rajono savivaldybės meras Algirdas Vrubliauskas.

Birželio 3 d. Lietuva vienbalsiai priimta į federaciją – tapo visateise nare. Lietuvos Šv. Jokūbo kelio savivaldybių asociacijos prezidentas, Panevėžio meras R. Račkauskas išrinktas Europos federacijos viceprezidentu. „Įsiliejimas į Europos federaciją Panevėžiui leis tapti Europos kultūros kelių tinklo sudėtine dalimi. Miestas turės naujų galimybių būti įtrauktas į tarptautinio turizmo – pažintinio, kultūrinio, religinio ir pan. – maršrutų schemas, pasinaudoti ES lėšomis Europos kultūros kelių plėtrai ir informacijos apie juos sklaidai, tarptautiniam turizmui skatinti, kultūros ir gamtiniam paveldui išsaugoti“, – sako R. Račkauskas.

Kartu su Lietuva federacijos narėmis tapo Vokietija ir Lenkija, tuo būdu Šv. Jokūbo keliai, per Lietuvą vedantys į Santiago de Compostelą, toliau tęsis Lenkijoje ir Vokietijoje ir jungsis su Prancūzijos, Portugalijos, Italijos ir, žinoma, Ispanijos Šv. Jokūbo piligrimų keliais.

Nuo Santiago de Compostelos vos 200 km nutolusi, netoli Ispanijos sienos esanti Vila Pouca de Aguiar savivaldybė praėjusią savaitę svetingai priėmė generalinės asamblėjos dalyvius iš Belgijos, Ispanijos, Portugalijos, Vokietijos, Lietuvos, Lenkijos, Italijos ir Prancūzijos. Asamblėjos dalyviai vienu metų kadencijai išrinko naują Europos Šv. Jokūbo kelio federacijos prezidentę, kuria tapo Portugalijos atstovė A. R. Dias, ir viceprezidentus, aptarė pasirengimą Europos Tarybos kultūros kelių kongresui, šių metų spalio pabaigoje vyksiančiam Vilniuje. Jau po kelių mėnesių Lietuva sveikins Europos valstybių, per kurias driekiasi Šv. Jokūbo piligrimų keliai, atstovus. Kongreso tikslas – veiksmingiau koordinuoti Šv. Jokūbo piligrimų

jų kelių tinklą, kurti šiandienos reikalavimus ir poreikius atitinkančią infrastruktūrą, bendromis jėgomis skatinti religinę ir kultūrinę piligrimystę, kultūros paveldo apsaugą, puoseleli krikščioniškas tradicijas ir t. t.

Per Lietuvą driekiasi penki Šv. Jokūbo piligrimų keliai, keturi tarptautiniai: Žemaitijos/Karaliaučiaus, Šiaulių, Kauno, Vilniaus, ir vienas vidaus kelias – Šv. Jokūbo žiedas, jungiantis visas vienuolika Lietuvoje esančių Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčių. Šiais metais lietuviškųjų Šv. Jokūbo kelių ambasadoriais tapo didelis būrys Lietuvos jaunimo: gimnazistai, studentai, jauni profesionalai, moksleiviai, kurie dviračiais ar pėsčiomis įstraukė į jaunimo akciją, Šv. Jokūbo kelio estafetę. Molėtų, Alantos (Molėtų r.), Kauno miesto ir rajono, Onuškio (Trakų r.), Miroslavo (Alytaus r.), Žiežmarių (Kaišiadorių r.), Alytaus miesto, Lazdijų ir Marijampolės jaunimas tapo aktyviu jos dalyviu, ne vieną dešimtį kilometrų įveikę Šv. Jokūbo keliais, išlydėti ir svetingai sutikti parapijų klebonų ir vietos gyventojų.

Birželio 1 d. Lietuvos Vyriausybė taip pat priėmė ilgai lauktą sprendimą – Vyriausybės nutarimą dėl Šv. Jokūbo kelio per Lietuvą, kuriuo reglamentuojamas piligrimų kelių Lietuvoje žymėjimas, pabrėžiama informacijos apie lietuviškuosius Šv. Jokūbo piligrimų kelius sklaidos Europoje svarba, įvardyti numatomi atlikti darbai ir atsakingos institucijos. Nutarimo priede – 32 šventovių sąrašas, parengtas kartu su Lietuvos vyskupų konferencija.

ASTA SARAPIENĖ, AUDRIUS RUDYS

KULTŪROS ĮSTAIGŲ PROJEKTAMS – 45 TŪKST. EURŲ

Lietuvos kultūros taryba Panevėžio kultūros įstaigoms numatė 45,2 tūkst. Eur. Daugiausia – 18 tūkst. Eur – gaus Dailės galerija. Už šias lėšas įstaiga organizuos tradicinį tarptautinį keramikos simpoziumą, įgyvendins projektą „Istorija objekte“ 10 tūkst. Eur skirta Muzikinio teatro operetei „Linksmoji našlė“ sukurti, 8,2 tūkst. Eur – Lėlių vežimo teatrui (edukacinei programai ir gastrolėms vežimu), 5,54 tūkst. Eur – G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos projektui „Panevėžio krašto istorijos ir kultūros virtualios atodangos“, 3,5 tūkst. Eur – Bendruomenių rūmų rengiamoms Kultūrniešio dienoms.

DOVANŲ MIESTUI ĮTEIKĖ AB „LINAS AGRO GROUP“

Panevėžio miesto meras Rytis Račkauskas dalyvavo dar vienos dovanos miestui įteikimo šventėje – AB „Linus Agro group“ 25-mečio proga įteikė lauko stalo teniso stalą. Jis įrengtas šalia Bendruomenių rūmų. „Jūsų įmonė buvo pirmoji, atsiliepusi į kvietimą prisijungti prie dovanos miestui iniciatyvos. Dėkoju jums už šį stalą, kuris, net neabejoju, bus aktyviai naudojamas ir mėgstamas panevėžiečių. Dėkoju jums už bendruomeniškumą ir aktyvų dalyvavimą miesto gyvenime“, – sakė meras R. Račkauskas.

AB „Linus Agro group“ turi daug įmonių kituose miestuose ir kitose šalyse, tačiau Panevėžyje – jų įmonės šaknys, todėl išgirdę apie savivaldybės iniciatyvą „Padovanok Panevėžiui dovaną“ su malonumu prisijungė. Miestui dovanas jau yra padovanoję miesto menininkai, o gegužės mėnesį užsienio investuotojų asociacija (F.I.B.A) miestui padovanojo aštuonias japoniškas vyšnaites – sakuras. Savivaldybės

paskelbtos akcijos „Dovana miestui“ tikslas – paskatinti verslo įmones, įstaigas ir organizacijas, privačius asmenis būti Panevėžio šeimininkais ir gražintojais. Siūloma rėmėjams prisidėti tvarkant želdynus, gėlynus, parkus, skverus, įrengiant gėlynus, gėlių kompozicijas ir kt. Daugiau informacijos – www.panevezys.lt – Dovana miestui.

PANEVĖŽYJE BUS ĮGYVENDINAMAS ROMŲ INTEGRACIJOS PROJEKTAS

Tautinių mažumų departamentas (TMD) pristatė romų integracijos projektą „Vietinės romų platformos – kelias link bendradarbiavimo su savivaldybėmis“. Juo siekiama skatinti romų bendruomenių ir savivaldybių bendradarbiavimą sprendžiant romams aktualias socialines įtraukties, švietimo, sveikatos apsaugos, saviraiškos, savišvietos ir kitas problemas. Įgyvendinant projektą Vilniaus, Panevėžio, Šiaulių miestų, Marijampolės ir Šalčininkų rajonų savivaldybėse dirbs po vieną apmokytą romų atstovą. Jis teiks tarpininkavimo paslaugas vietos romų bendruomenėms ir savivaldybių institucijų darbuotojams. Penkios savivaldybės atrinktos pagal tai, kur vyko arba vyksta panašūs projektai, gyvena gausi ir aktyvi romų bendruomenė. Panevėžys 2006–2009 m. įgyvendino tautinių mažumų (viena sudedamųjų dalių – romai) integracijos projektą, raštingumo apmokyti 25 romų tautybės žmonės. Naujuoju projektu numatyta atlikti romų bendradarbiavimo su savivaldybėmis galimybių studiją, romų moterų dalyvavimo visuomeniniame gyvenime galimybių tyrimą ir kt. Projektas vyks iki 2017 m. gegužės. Bendra vertė – per 68 tūkst. Eur. TMD teigimu, jei romų bendruomenėms pageidautų, projektas būtų tęsiamas Klaipėdos, Jonavos, Švenčionių ir Kybartų rajonuose. Panašius romų integracijos projektus vykdyd 21 ES šalis.

RYTIS MYKOLAS RAČKAUSKAS:

„NEPRIKLAUSYMAS PARTIJAI KURIA KITOKIĄ ATSAKOMYBĘ“

„Kas gali būti geriau už urbanistinį peizažą su gražiai sutvarkytu istoriniu, administraciniu ir kultūriniu centru, katedra ir parapijų maldos namais, įdomiai derančia medinių namelių ir mūrinių daugiaaukščių kaimynyste, pagrindine aikšte ir ūksmingais skverais, populiariais prekybos ir pramogų kompleksais, moderniais bankais, lauko kavinėmis, turgeliais. Viskas ranka pasiekiamas. Nevargina minia. Nėra automobilių spūsčių“, – taip panevėžiečiai apibūdina savo miestą. Kalbiname šio miesto merą **RYTĮ MYKOLĄ RAČKAUSKĄ**.

Gerb. mere, savivaldybių tarybos rinkimuose dalyvavote ir laimėjote su Visuomeninių rinkimų komitetu „Povilas Urbšys už sąrašą KARTU“. Kokie privalumai, palyginti su priklausymu kuriai nors partijai?

Pirmiausia nepriklausymas partijai sudaro platesnio požiūrio galimybę, sudaro sąlygas priimti geriausius, o ne partinės linijos diktuojamus sprendimus.

Be to, priklausymas partijai ir nepriklausymas jai kuria visai skirtingą atsakomybės trajektoriją.

Priklausymas partijai reiškia, kad bet kokią reikšmingesnį sprendimą priimti gali tik tada, kai jis sutampa su partijos pozicija, tik tada, kai jis suderintas su partijos vadovybe, tik tada, kai jis neprieštarauja arba atitinka partinius interesus. Tokiu atveju sprendimai priimami lėčiau. Dar blogiau, kad tiesioginius gyventojų interesus neretai gali nusverti partiniai interesai.

Nepriklausomumas nuo partijos apdraudžia nuo tokios situa-

cijos. Mes neturime savo sprendimų derinti su partine vadovybe ir taikytis prie siaurų partinių poreikių. Svarbiausia mums bendradarbiauti su vietos bendruomene ir rasti jai geriausius sprendimus.

Nepriklausydami partijai mes esame atskaitingi tik panevėžiečiams, o tai mums sukuria galimybę priimti racionalius ir greitus sprendimus.

Kokius didžiausius sunkumus teko įveikti tapus meru?

Iš tiesų problemų paveldėta daug. Radome kone sužlugdytą keramikos paviljono projektą, buvo „prasnausta“ galimybė turėti „Rail Baltica“ kroviinių terminalą. Abu projektus išgelbėjome – praktiškai nuo pamatų per tris mėnesius pastatytas galerijos priestatas jau kviečia lankytis panevėžiečius ir miesto svečius, užtikrinome galimybę turėti terminalą.

Kur kas didesni iššūkiai – paveldėtos sisteminės problemos: struktūriškai ir veiklos prasme netenkinanti administracija, realijų neatitinkantis švietimo įstaigų tinklas. Pradėjome administracijos pertvarką, kurią įgyvendinus mažės biurokratiškos slenksčių, iš esančių 27 skyrių liks 17, administracijos darbuotojų skaičius sumažės dešimčia procentų. Pradėtas miestui būtinas mokyklų tinklo optimizavimo procesas, kuris leis racionaliau panaudoti ugdymui skirtas lėšas ir užtikrinti ugdymo kokybę. Eilėje laukia savivaldybės įmonės, kultūros įstaigos ir kt.

Nors politikoje nesate naujokas, bet meru dirbate pirmą kadenciją. Jūsų manymu, ar esama teisinė bazė suderinta su tiesioginiais merų rinkimais?

Pakeitus teisinę bazę atsakomybė merui padidėjo labiau nei realios jo galios. Kita vertus, ne vien teisinė bazė lemia kokybišką mero darbą. Tai, kad meras išrinktas tiesiogiai, sukuria jam pagrindą tvirtiau ginti rinkėjų palaikytas programines nuostatas ir siekti išsikeltų tikslų. Be to, jis turi stiprų moralinį užnugarį – jį rinkusius žmones, kurių palaikymas duoda kur kas daugiau, nei įstatymuose įtvirtintos normos.

Kurioje srityse turėtų būti didesnis pasitikėjimas savivalda?

Europinių lėšų panaudojimo reglamentavimas dažnai atrodo perteklinis. Viena vertus, suprantama, kad kontrolė yra būtina. Kita vertus, dažnai iš ministerijų atkeliaujantys aprašai ir kitos tvarkos užkerta kelią tvarkyti labiausiai to reikalaujančius objektus. Jei būtų užtikrinta lankstesnė sistema, esu įsitikinęs, kad savivaldybės galėtų veiksmingiau ir racionaliau panaudoti ES paramą.

Kokius lūkesčius siejate su 2014–2020 metų ES parama ir URBAN programa?

Ši programa – didelė paspartis Panevėžiui. Pagal ITI ir URBAN programas ruošiamės įgyvendinti 86 projektus. Kaip aktualiausias išskirčiau autobusų stoties teritorijos konversiją ir prieigų sutvarkymą, centrinės Laisvės aikštės ir prieigų sutvarkymą, miesto parkų modernizavimą. Vien URBAN projektams įgyvendinti skirta apie 19 mln. eurų ES lėšų.

Mūsų tikslas – visas gaunamas lėšas panaudoti kuo racionaliau, kad užtikrintume didžiausią naudą tvarkant ir miesto infrastruktūrą, ir viešąsias erdves. Matydami ne atskirus objektus, o visumą, turėdami aiškią miesto viziją, ieškodami geriausių sprendimų su specialistais ir panevėžiečiais kuriame savo miestą. Esu įsitikinęs, kad įgyvendinę šiuos projektus turėsime jauką, tvarkingą ir modernų Panevėžį.

Kalbino Barbora Gaudutė

PIRMŲJŲ TREMČIŲ 75-OSIOS METINĖS

Prieš 75 metus, 1941-ųjų birželio 14-ąją, 3 val. ryto pradėti masiniai Lietuvos gyventojų trėmimai į atokiausius Sibiro regionus. Okupacijos metais Lietuva neteko trečdaliai gyventojų. Prisimindami šią mūsų tautai tragišką sukąktį, Lietuvos miestuose ir miesteliuose prie paminklų ir memorialų tremtiniams, laisvės kovotojams ir geležinkelio stotyse žmonės susibūrė atmintinos dienos išvakarėse ir dalyvavo atminimo akcijoje. Lygiai 20 val. buvo uždegtos žvakelės, iš kurių sudėtas tremtiniams brangiausias žodis – LIETUVA. Šią akciją inicijavo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga.

IGNALINA

LINA KOVALEVSKIENĖ

Ignalinoje Gedulo ir vilties diena skirtas minėjimas surengtas tradicinėje vietoje – prie kryžiaus tremtiniams. Tautiniais drabužiais apsirengusios merginos uždegė Lietuvos vardą žyminčias žvakes, vėliau sustojo prie paminklo kartu su krašto savanoriais garbės sargyboje. „Šiandien mes laimingi, kad gyvename laisvoje valstybėje, kad mūsų vaikai mokosi tikrąją istoriją ir kad bent dalis tremtinių sulaukė nepriklausomybės. Tikėjime, kad tokie tautos istorijos įvykiai niekada nebepasikartos“, – sakė Ignalinos rajono mero pavaduotojas Gintautas Kinduryš. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Ignalinos skyriaus pirmininkas Vytautas Gimžauskas kvietė visus būti aktyviais ir budriais savo valstybės piliečiais. Renginyje skambėjo jaudinančios tremties ir lietuvių liaudies dainos, kurias atliko Ignalinos kultūros ir sporto centro ir Ignalinos Miko Petrausko muzikos mokyklos auklėtiniai.

PANEVĖŽYS

AUDRIUS RUDYS

Panevėžio miesto mero pavaduotojas Petras Luomanas prie Atminimo sienelės Švč. Trejybės bažnyčios šventoriuje padėjo gėlių, uždegė atminimo žvakes. „Šiandien – ne tik Gedulo, bet ir Vilties išgyventi, sugrįžti į tėvynę, atkurti nepriklausomybę diena. Lenkiame galvą prieš visus tautos tremtinius ir kalinius. Darykime viską, kad tokie įvykiai niekada nepasikartotų“, – sakė mero pavaduotojas. Švč. Trejybės bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios, pašventintas naujas vyskupo Kazimiero Paltaroko monumentas (*nuotr.*).

Muzikiniame teatre vykusiame minėjime dainavo Muzikinio teatro choras, parodyta Vytauto Žemkalnio gimnazijos moksleivių impresija pagal Justino Marcinkevičiaus dramą „Katedra“, atidaryta Genocido aukų muziejaus fotografijų paroda „Už Uralo žemės galo“.

TELŠIAI

JURGITA ARMALIENĖ

Gedulo ir vilties dienos minėjimas vyko prie Telšių geležinkelio stoties. Simboliška, kad kartu su išvykstančio keleivinio traukinio gausmu

atidengtas naujai pastatytas jaunos menininkės Birutės Saulės sukurtas paminklas tremties aukoms atminti.

Telšiai – išskirtinis menų miestas, kuriame gausu meno ženklų. Paminklas tremtiniams – dar vienas išskirtinis projektas, papuošęs miestą ir jam žinęs skaudžius Lietuvos tautos praeities įvykius. Tai Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto Taikomosios skulptūros bakalauro studijų programos studentės Birutės Saulės baigiamasis darbas. Idėjas paminklo tremtiniams eskizams padiktavo Marcelijaus Martinaičio kūrinys „Mes gyvenome“ ir jame aprašyti pagrindiniai lietuvių kasdienybės būties elementai: stalas, lininis rankšluostis ir kryžius.

SEIMAS

RIMAS RUDAITIS

Birželio 14 d. Seime tylos minute pagerbtas žuvusiųjų nuo sovietų okupacijos ir genocido atminimas. Pasak Seimo Pirmininkės Loretos Graužinienės, tremtiniams, matantiems, kaip miršta jų tėvai, vaikai, broliai ir seserys, padėjo išgyventi tik viltis. „Būtent viltis padėjo tremtiniams išgyventi net tada, kai, rodos, tai buvo neįmanoma. Viltis yra ir tautos kolektyvinės sąmonės ypatybė, padedanti tautai išlikti sunkiais jos istorijos momentais“, – sakė Seimo Pirmininkė.

Seimo narė Vida Marija Čigriejienė savo kalboje pabrėžė, kad sovietų valdžia siekė bet kuriomis priemonėmis palaužti ištremtųjų valią kaip nors sugrįžti į tėvynę. „Buvo skatinamas nutautėjimas. Lageriuose siekdavo iš žmogaus padaryti vergą, nuolankų ir paklusnų, nesugebantį mąstyti, priešintis prievartai ar savivalei“, – teigė Seimo narė. Pasak jos, išgyvenusiųjų ir j Lietuvos sugrįžusiųjų gimtojoje žemėje laukė nelengva dalis – jiems buvo trukdoma siekti mokslų, įsidarbinti, nuolat primenama, kad yra kitokie nei visi, jie buvo persekiojami ir šantažuojami. Kaip teigė Seimo narys Donatas Jankauskas, tikėjimas ir viltis niekada neapleido tremtinių, tas jausmas visada buvo kartu su gedulu laidojant artimuosius, tėvus tolimojo Sibiro ir šiaurės platybėse, sunkiai ir alinančiai dirbant. „Viltis padėjo tėvams po to, kai buvo paleisti iš tremties vietos be teisės apsigyventi Lietuvoje, iš paskutiniųjų stengtis įsikurti Tėvynėje, kad vaikai galėtų kalbėti lietuviškai ir lankyti lietuvišką mokyklą. Viltis padėjo visai Lietuvai per Baltijos kelią, per Kovo 11-ąją, per Sausio 13-ąją vėl atgauti laisvę ir nepriklausomybę“, – sakė Seimo narys.

Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas atkreipė dėmesį, kad šiandien gresia kitokios tremties. „Vaikai ištremiami iš savo vaikystės, kai auga be šeimos šilumos, šeimos ištremiamos iš savo namų, kai negali oriai kurti savo gyvenimo, piliečiai ištremiami iš politinio gyvenimo, kai nemato pasitikėjimo vertę atstovų. Ar Lietuva, krintanti į demografinę duobę, nebus ištremta iš pasaulio ateities?“ – klausė L. Virbalas.

Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky pažymėjo, kad pirmieji trėmimai palietė ir Lietuvos žydų bendruomenės narius. „Remiantis žydiškos istoriografijos duomenimis, vien per 1941 metų birželio trėmimus buvo ištremta apie 3000 dešiniojo ir kairiojo politinio spektro žydų aktyvistų, stambių pramonės įmonių ir fabrių savininkų, o tremtį pirmuoju sovietmečiu patyrė 7000 žmonių“, – tvirtino F. Kukliansky. Ji apgailestavo, kad žydo tremtinio sąvoka Lietuvos visuomenėje šiandien yra beveik užmirštama arba ignoruojama, tremtis suprantama kaip lietuvių tautos tragedija. „Represijų patirtis yra skaudi mums visiems, tačiau bendras skausmas turi vienyti, o ne skaldyti“, – tikino Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė. Bendrijos „Lemtis“ narys Aleksandras Rubinovas minėjime prisiminė pirmąsias ekspedicijas į Sibirą. „Bendrija „Lemtis“ per 27-erius metus dalyvavo 47 ekspedicijose. Lankėsi veik visose Rusijos srityse, kuriose buvo tremtinių iš Lietuvos – 90 procentų visų išlikusių tremties vietų“, – pažymėjo A. Rubinovas. Tačiau, jo nuomone, dabartinės ekspedicijos – tai tik laikina priemonė, neužtikrinanti ilgalaikio Sibire esančių kapinių išsaugojimo, ir reikalingi konkretūs tarpvalstybiniai susitarimai.

Projekto „Misija Sibiras“ 2016 m. dalyvis Karolis Žemaitis kalbėjo, kad sėkmingai įgyvendinamu projektu „Misija Sibiras“ siekiama, kad kuo daugiau jaunų žmonių išgirstų mūsų istoriją, suprastų laisvės ir demokratijos kainą.

Renginio metu sovietų tremtį patyrę Seimo nariai Vida Marija Čigriejienė, Arimantas Dumčius, Donatas Jankauskas, Kazimieras Kuzminskas, Vincė Vaidevutė Margevičienė ir Julius Sabatauskas perdavė Lietuvos valstybės vėliavą ekspedicijai į tremties vietas dalyviams – bendrijos „Lemtis“ nariams ir projekto „Misija Sibiras 2016“ dalyviams.

RIMANTAS ČAPAS

LSA direktoriaus pavaduotojas-patarėjas savivaldybių finansų ir ekonomikos klausimais

Birželio 8 d. Seime vyko Seimo Audito komiteto organizuota konferencija „Savivaldybių išorės audito sistema Lietuvoje: patirtys, įžvalgos ir ateities iššūkiai“. Keletas minčių iš šios konferencijos.

Lietuvos savivaldybių asociacija (LSA) visada pasisakė už savivaldybių išorės ir vidaus audito sistemos stabilumą. Tai žino ir ne vienos kadencijos Seimo Audito komiteto nariai.

Pavyzdžiui, LSA 2011 m. kovo 28 d. rašte Seimo Audito komitetui pažymėjo, kad savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų, kurios yra atskaitingos savivaldybių taryboms, likvidavimas ir išorės audito savivaldybėse funkcijos perdavimas išimtinai Valstybės kontrolei yra vertinamas kaip neatitinkantis Konstitucijos 134 straipsnio ir Europos vietos savivaldos chartijos reikalavimų.

Teisė priimti sprendimus klausimais, Konstitucijoje priskirtais savivaldybės kompetencijai, kartu apima teisę kontroliuoti šių sprendimų įgyvendinimą. Neatsiejamas valdymo proceso elementas yra kontrolė. Savivaldos teisę įgyvendinančios institucijos, neturėdamos patikimo išorės kontrolės mechanizmo, bus nepajėgios šios teisės įgyvendinti. Pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, pagal kurį sprendimų, Konstitucijoje priskirtų savivaldybės kompetencijai, kontrolę atliktų išimtinai tik Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, kuri nėra ir negali būti atskaitinga savivaldybių taryboms.

LSA valdyba 2016 m. balandžio 19 d. pritarė Seimo Audito komiteto parengtam Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo projektui (Nr. XIIP-4253). Šio projekto esminis siūlymas – nustatyti prievolę nuo 2017 m. įsteigti juridinį asmenį – savivaldybės kontrolės ir audito tarnybą, kurią sudarytų ne mažiau kaip du darbuotojai, ir savivaldybėms, kuriose gyventojų skaičius yra mažesnis kaip 30 tūkst. gyventojų.

KODĖL LSA PRITARĖ TOKIAM SIŪLYMUI

Nors šiuo metu yra tik viena savivaldybė, kurioje nėra įsteigta savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos kaip juridinio asmens, tačiau 11-oje savivaldybių dirbo po vieną darbuotoją, ir buvo atvejų, kai dalis jų vertintos kaip neužtikrinančios audito kokybės.

Valstybės kontrolė taip pat siūlo didinti savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų pajėgumus siekiant užtikrinti „keturių akių principą“ ir pagerinti audito kokybę.

Be to, reikia atsižvelgti ir į didėjančias savivaldybių kontrolierių darbo apimtis. Pavyzdžiui, nuo 2016 m. sausio 1 d. vietinė rinkliava mokama į savivaldybės, nustačiusios vietinę rinkliavą, biudžeto sąskaitą, o ne į Valstybinės mokesčių inspekcijos, kaip buvo anksčiau. Savivaldybių, nustačiusių vietinę rinkliavą, kontrolieriai (savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos) tapo atsakingi už šių rinkliavų rinkimo kontrolę nuo šių metų sausio 1 d.

KITOS GALIMYBĖS TOBULINANT SAVIVALDYBIŲ IŠORĖS AUDITĄ

Savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos turėtų gerinti audito kokybę ir tobulinti audito kokybės kontrolės sistemą. Tam galima būtų pasitelkti dalijimąsi gerą audito patirtimi, darbuotojų mokymus ir Europos Sąjungos fondų lėšas.

LSA pritaria rekomendacijoms, kad savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos planuotų ir atliktų tiek finansinius (ir teisėtumo), tiek veiklos auditus. Veiklos auditas yra orientuotas į tikslų (kurie gali būti neišreikšti pinigine išraiška) pasiekimą mažiausiomis išlaidomis ekonomiško, efektyvumo, rezultatyvumo požiūriu. Žinant savivaldybių ribotus išteklius ir skolinimosi galimybes, veiklos auditų pagrindu galima tikėtis geresnių pasiūlymų veiklai tobulinti ir galimoms rizikoms mažinti.

DAR VIENA GALIMYBĖ – AKTYVIAU BENDRADARBIAUTI TOBULINANT SAVIVALDYBIŲ IŠORĖS AUDITĄ

Džiugu, kad Valstybės kontrolė ir savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos bendradarbiauja jau ne vienus metus ir labai intensyviai siekiamos didinti veiklos efektyvumą viešajame sektoriuje.

Valstybės kontrolė 2010 m. gruodžio mėn. atnaujino bendradarbiavimo susitarimą su audita atliekančiomis ir šiame procese dalyvaujančiomis institucijomis – Finansų ministerija, Lietuvos auditorių rūmais, Vidaus auditorių asociacija ir Savivaldybių kontrolierių asociacija. Bendradarbiavimo susitarime buvo numatyta dalytis profesine audito patirtimi, plėtoti auditorių darbo naudojimo tarpusavyje praktiką, tobulinti audito metodikas, sukurti audito kokybės užtikrinimo sistemą.

2013 m. lapkričio 11 d. Valstybės kontrolė pasirašė bendradarbiavimo susitarimą su visų 60-ies savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis. Šiais susitarimais buvo numatyta plėtoti bendradarbiavimą išorės auditų klausimais, padėti dalytis profesine audito patirtimi ir gerą audito praktiką.

Bendradarbiavimo susitarimuose taip pat buvo aptartas Valstybės kontrolės ir savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų bendradarbiavimas ir keitimasis informacija teikiant išvadą Lietuvos Respublikos Seimui dėl nacionalinio ataskaitų rinkinio, kuriant audito strategiją ir atliekant kitas audito procedūras.

LSA nuomone, keitimasis patirtimi turėtų išlikti svarbiausia bendradarbiavimo kryptimi, o galimybė naudotis vieni kitų darbu – būtinybe.

Naudodamasis proga norėčiau padėkoti Valstybės kontrolės vadovams ne tik už bendradarbiavimą su savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis, bet ir už nuoširdų bendradarbiavimą su LSA. Ir už Valstybės kontrolės atstovų pastabų dėl patikrinimų savivaldybėse rezultatų pristatymą savivaldybių finansų ir biudžeto padalinių vadovams susitikimuose-seminaruose, kurios organizuoja VšĮ Lietuvos savivaldybių asociacijos Mokymo ir konsultavimo centras.

Mečislavo Ščepavičiaus pieš.